

GIZAKIAREN EDESTIA ETA (3): TXIMIÑIOIAK, GIZAKIAK ETA LANABESAK

Gizakiaren ezaugarri bat da lanabesak egitea da, baiña zelan egiten dau ori?

Aurrean daukan gaia (arria, azurra, egurra) artu eta buruan daukan irudia gai orreri ezarri elburu bat lortzeko.

Ori argitzeko, ona emen Migel Anjel ospetsuaren esaldi bat: "Nik egiten dodaz arrizko irudiak, esaterako Dabid'en edo "Ama Errikutsua"rena (Piedad), an egozan lendik eta nik ez dot egin besterik gaiak geiegi eukana kendu baiño".

Olako zerbait egiten eban antxiñako gizonak, lanabesak, esaterako aizkorea, egiteko: Arriak geiegi eukana kendu.

Baiña itaun bat egin daigun: Ez ete dago gizakia ez dan eta lanabesak erabilten dauzan primaterik:

Bai, ba-dagoz, baiña alde bat ikusten da gizakien eta primateen artean: Primateak, esaterako txinpanzeak, erabilten dabez lanabesak, baiña aurkituak, ez egiñak. Esaterako termitak curen zulotik aterateko abartxuak erabilten dabez, orretarako leundu be bai alboko abartxuak kenduta, baiña lanabesa eginda egoan, ez zan bear argitasun aundirik elburura igaroteko. Gizakiak baiño ez dakigu buruan daukagun irudia arriari edo azurrari eta egurrari emoten.

Arrizko lenengo lanabesak Oladavai'koak dira, oso xumeak: Arriak landuta, esaterako txopers'ak, alde batek bakarrik landuak edo laskak, arritik zozpal lez atareak eta landubakoak. Olako lanabesakaz janariak ebegi eikeezan, txakur-agin (kaninoak) ain laburrak eukjezala-ko.

Baiña ez uste izan gizakia izatera eldu ez diranenatzat olako lanabesak egitea ain erreza danik: Jakitun batzuk alegindu dira txinpanzeari ori egitea irakasteko. Kanzi zan txinpanze onen izena eta txinpanzeen anean be zurra agiri zan. Kanzi'ren aurrean sarritan egin eben au: Arria

ipiñi zorrotz, ebagiteko, eta gero arri orregaz kordela ebegi kutxa baten barruko janaria aterateko. Kanzi'k arin ikusi eban laskak onak zirala, eta onenak aukeratzen be ikasi eban, erabilten be bai, baiña bere alegiñak alperrekoak izan ziran laska orreik egiteko. Or ez eban aurrerarik egin Kanzi errukarriak.

Ezintasun ori txinpanzearen eskua dan lakoa dalako ete dan susmoagaz, gauza bardiña egin zan beste era bateko eskua daukan "Australopithecus afarensis" bategaz. Onen eskua gurearen antzekoa da eta berau ba-da txinpanzearen beste buru-argia, baiña ez eban bear jateko laskakaz ebagiterik, euren txakur-agiñak (kaninoak) obeak ziralako. Gero gizakiak be bear izan ebezan laskak, piztien narrua naiz giarrea ebagiteko.

Arria bai erabili eben beste gauza batzutarako: Azurra apurtu eta barruko una atera, txinpanzeak ba ba-dakie intxaurra lurrean ipiñi jungeda lez eta maillu antzera beste arri bategaz jotzen eta apurtzen.

Lanabesen ertz zorrotzak beste lan batzuk egiteko be bear ebezan gizaki areik, parantropoak: Landarak ebagiteko eta bedarki gogorrek jo eta jo biguntzeko. Eta ori lenengo gizaki areik arrizko lanabesakaz egiten eben.

OLAZAR'tar Martin'ek

ESKATZEN DAUTZUDAN **BURDIÑEA**

BIZKAI'KOA DA, BERBAZ LABURRA,

EGITEZ LUZEA

Tirso de Molina

EUSKERAZALEAK: URTEKO **BATZAR** NAGUSIA

Bazkide maitea:

Idazki onen bidez dei egiten dautsugu 2002'ko urtarrillaren 31'an gure erakundearen etxean arratsaldeko 8'etan izango dan oiko batzar nagusira, urrengo egitamuz.

- 1.- Leengo batzar nagusiko agiriaren irakurpen eta onespena.
- 2.- Diru -egoeraren azalpena.
- 3.- Urteko ekintzen azalpena.
- 4.- Eskaerea ta itaunak.

EUSKERAZALEAK: **ASAMBLEA** ANUAL

Querido asociado:

Mediante la presente te convocamos a la próxima Asamblea General Ordinaria, que se celebrará el día 31 de enero de 2002 a las 8 de la tarde en los locales de nuestra Asociación y con el siguiente orden del día:

- 1.- Lectura y aprobación, en su caso, del acta de la Asamblea anterior.
- 2.- Estado de cuentas.
- 3.- Memoria de actividades.
- 4.- Ruegos y preguntas.